

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. liepos 8 d.*

Byloje C-334/08

dėl 2008 m. liepos 18 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama A. Aresu ir A. Caeiros, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Italijos Respubliką, atstovaujamą I. Bruni, padedamos *avvocato dello Stato* G. Albenzio, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovė,

* Processo kalba: italų.

palaikomą

Vokietijos Federacinės Respublikos, atstovaujamos M. Lumma ir B. Klein, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

įstojusios į bylą šalies,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues (pranešėjas), teisėjai A. Rosas, U. Lohmus, A. Ó Caoimh ir A. Arabadjiev,

generalinė advokatė J. Kokott,
posėdžio sekretorius N. Nanchev, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. gruodžio 17 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2010 m. balandžio 15 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad atsisakiusi Komisijai pervesti nuosavus išteklius, t. y. skolą muitinei, susidariusią po to, kai Baryje įsteigta *Direzione compartimentale delle dogane per le Regioni Puglia e Basilicata* (Apulijos ir Bazilikatos regionų vyriausioji muitinės tarnyba) 1997 m. vasario 27 d. išdavė neteisėtus leidimus steigti ir valdyti Tarante C tipo muitinės sandėlius, po kurių taip pat buvo išduoti perdirbimo, prižiūrint muitinei, ir laikinojo įvežimo perdirbti procedūrų leidimai, iki jų atšaukimo 2002 m. gruodžio 4 d., Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 10 straipsnį, 2000 m. rugsėjo 29 d. Tarybos sprendimo 2000/597/EB, Euratomas dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 253, 2000 10 7, p. 42; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 200) 8 straipsnį ir 2000 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000, įgyvendinančio Sprendimą 94/728/EB, Euratomas dėl Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 130, 2000 5 31, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 169), 2, 6, 10, 11 ir 17 straipsnius.

Teisinis pagrindas

- 2 Sąjungos nuosavų išteklių srityje 1994 m. spalio 31 d. Tarybos sprendimas 94/728/CE, Euratomas dėl Europos bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OJ L 293, 1994 11 12, p. 9) buvo panaikintas ir pakeistas Sprendimu 2000/597, kuris įsigaliojo 2002 sausio 1 dieną.

- 3 Pagal Sprendimo 2000/597 2 straipsnio 1 dalį:

„1. Toliau nurodytos pajamos sudaro nuosavus išteklius, įskaitomus į Europos Sąjungos biudžetą:

- b) Bendrojo muitų tarifo muitai ir kiti muitai, kuriuos Bendrijų institucijos yra nustatčiusios arba nustatys prekybai su valstybėmis ne narėmis <...>

<...>“

- 4 Sprendimo 2000/597 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„2 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytus Bendrijų nuosavus išteklius valstybės narės surenka vadovaudamosi nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatomis, kurios prireikus keičiamos, kad atitiktų Bendrijos taisyklių reikalavimus.

Komisija reguliariai tikrina valstybių narių informaciją apie nacionalines nuostatas, pranešdama joms apie pakeitimus, kuriuos, Komisijos nuomone, reikia padaryti, užtikrinant, kad minėtosios nuostatos atitiktų Bendrijos taisykles, ir praneša apie tai už biudžetą atsakingai institucijai.

Valstybės narės perduoda Komisijai 2 straipsnio 1 dalies a–d punktuose nustatytus išteklius.“

- 5 Reglamento Nr. 1150/2000 I antraštinėje dalyje „Bendrosios nuostatos“ esančiame 2 straipsnyje nustatyta:

„Pagal šį reglamentą Bendrijai priklausanti nuosavų išteklių, nurodytų Sprendimo 94/728/EB, Euratomas 2 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose, suma nustatoma iš karto, kai įvykdomos muitinės taisyklėse nustatytos minėtų sumų įskaitymo į sąskaitas ir skolininko informavimo sąlygos.“

- 6 Reglamento Nr. 1150/2000 II antraštinėje dalyje „Nuosavų išteklių sąskaitos“ esančio 6 straipsnio 1, 2 ir 3 dalies a ir b punktuose, nustatyta:

„1. Nuosavų išteklių sąskaitos atidaromos kiekvienos valstybės narės Ižde arba kiekvienos valstybės narės paskirtoje įstaigoje ir suskirstomos pagal išteklių rūšį.

2. Nuosavų išteklių apskaitos tikslais mėnuo baigiasi ne anksčiau kaip paskutinės mėnesio, per kurį buvo nustatytos nuosavų išteklių sumos, darbo dienos 13 val.

3. a) Pagal 2 straipsnį nustatytos sumos, laikantis šios dalies b punkto reikalavimų, įskaitomos į sąskaitas (paprastai vadinamos A sąskaitomis) ne vėliau kaip pirmąją darbo dieną po devynioliktos antrojo mėnesio, einančio po mėnesio, per kurį buvo nustatyta nuosavų išteklių suma, dienos.

b) Nustatytos mokėtinos sumos, neįskaitytos į šios dalies a punkte nurodytas sąskaitas dėl to, kad dar nebuvo išieškotos ir kad nebuvo pateikta jokia garantija, per a punkte nurodytą laikotarpį įrašomos į atskiras sąskaitas (paprastai vadinamos B sąskaitomis). Valstybės narės šią tvarką gali taikyti, jeigu nustatytos mokėtinos sumos, už kurias buvo pateikta garantija, buvo užginčytos ir kurios, išsprendus kilusius ginčius, gali būti pakeistos.“

7 Reglamento Nr. 1150/2000 III antraštinėje dalyje „Nuosavų išteklių pervedimas“ esančioje 9 straipsnio 1 dalyje nurodoma:

„10 straipsnyje nustatyta tvarka kiekviena valstybė narė nuosavus išteklius sumoka į sąskaitą, Komisijos vardu atidarytą Ižde arba savo paskirtoje įstaigoje. <...>“

8 Reglamento Nr. 1150/2000 III antraštinėje dalyje esančio 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Pagal Sprendimo 94/728/EB, Euratomas 2 straipsnio 3 dalį išskaičius 10 % surinkimo išlaidų, nuosavi ištekliai, nurodyti minėto sprendimo 2 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose, įtraukiami į Bendrijų biudžetą ne vėliau kaip pirmąją darbo dieną po

devynioliktos antrojo mėnesio, einančio po mėnesio, per kurį pagal šio reglamento 2 straipsnį buvo nustatyta priklausanti mokėti suma, dienos.

Tačiau mokėtinos sumos, pagal šio reglamento 6 straipsnio 3 dalies b punktą nurodomos (B) sąskaitose, turi būti įskaitytos ne vėliau kaip pirmąją darbo dieną po devynioliktos antrojo mėnesio, einančio po mėnesio, per kurį buvo išieškotos priklausančios mokėti sumos, dienos.“

9 Pagal Reglamento Nr. 1150/2000 11 straipsnį:

„Už bet kokią pavėluotą įmokos įskaitymą į 9 straipsnio 1 dalyje nurodytą sąskaitą valstybė moka palūkanas, kurios yra dviem procentais didesnės už palūkanų normą, tos valstybės narės pinigų rinkoje galiojančią trumpalaikių valstybinio finansavimo operacijų atlikimo dieną. Ši palūkanų norma padidinama 0,25 punkto už kiekvieną pavėluotą mėnesį. Padidintos palūkanos taikomos visą vėlavimo laikotarpį.“

10 Reglamento Nr. 1150/2000 VII antraštinėje dalyje „Nuostatos, susijusios su tikrinimo priemonėmis“ esančio 17 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtinta:

„1. Valstybės narės imasi visų reikiamų priemonių, užtikrinančių sumos, atitinkančios 2 straipsnyje nustatytas priklausančias mokėti sumas, perdavimą Komisijai pagal šį reglamentą.

2. Valstybės narės neprivalo perduoti Komisijos dispozicijon sumų, atitinkančių nustatytas priklausančias mokėti sumas tik tuo atveju, jeigu dėl nenugalimos jėgos

(*force majeure*) aplinkybių šios sumos nebuvo gautos. Be to, valstybės narės šio įpareigojimo perduoti minėtas sumas Komisijai gali nevykdyti tam tikrais atvejais, jeigu, nuodugniai įvertinus visas atitinkamo atvejo aplinkybes, paaiškėja, kad minėtų sumų ilgai nebus galima išieškoti dėl priežasčių, kurios negali būti priskirtos minėtoms aplinkybėms [priskirtos šioms valstybėms narėms]. Šiuos atvejus būtina paminėti 3 dalyje numatytoje ataskaitoje, jeigu sumos yra didesnės kaip 10 000 EUR, perskaičius į nacionalinę valiutą pagal praėjusių kalendorinių metų pirmosios spalio darbo dienos valiutų kursą; šioje ataskaitoje būtina nurodyti priežastis, dėl kurių atitinkama valstybė narė minėtų sumų negalėjo perduoti. Komisija prireikus per šešis mėnesius atitinkamai valstybei narei išsiunčia savo pastabas.“

- 11 Reglamentas Nr. 1150/2000 buvo pakeistas 1994 m. lapkričio 16 d. Tarybos reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 2028/2004 (OL L 352, 2004 11 27, p. 1, toliau – Reglamentas Nr. 1150/2000 su pakeitimais), kuris įsigaliojo 2004 m. lapkričio 28 dieną.
- 12 Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais 17 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės atleidžiamos nuo pareigos perduoti Komisijos dispozicijon sumas, atitinkančias nustatytas gautinas sumas, kurios tampa neatgautinomis dėl:

a) *force majeure* priežasčių; arba

b) kitų priežasčių, kurių negalima joms priskirti.

Nustatytos gautinos sumos pripažįstamos neatgautinomis kompetentingos administracinės institucijos sprendimu, kuri nustato, kad jų negalima atgauti.

Nustatytos gautinos sumos laikomos neatgautinomis vėliausiai praėjus penkerių metų laikotarpiui nuo dienos, kai suma buvo nustatyta pagal 2 straipsnį, o administracinės ar teisminės apeliacijos atveju, – kai priimamas, pranešamas ar publikuojamas galutinis sprendimas.

Jei gaunama mokėjimo ar mokėjimų dalis, maksimalus penkerių metų laikotarpis prasideda paskutinio atlikto mokėjimo dieną tais atvejais, kai skola nelikviduojama.

Sumos, kurių negalima išieškoti, galutinai pašalinamos iš atskiros sąskaitos, nurodytos 6 straipsnio 3 dalies b punkte. Jos nurodomos ketvirčio išrašo, nurodyto 6 straipsnio 4 dalies b punkte, priede ir, kur taikoma, ketvirčio išrašė, nurodytame 6 straipsnio 5 dalyje.“

Ikiteisminė procedūra

¹³ Gavusi skundą dėl muitinės procedūros pažeidimų Taranto (Italija) muitinėje, 2003 m. spalio 27 d. laišku Komisija paprašė Italijos valdžios institucijų pateikti šiuo klausimu paaiškinimų.

14 Atsakydamos Italijos valdžios institucijos pateikė 2003 m. vasario 18 d. vidaus audito ataskaitą, iš kurios matyti, kad:

- 1997 m. vasario 27 d. ir balandžio 7 d. Italijos kompetentingos muitinės institucijos suteikė, be kita ko, *Fonderie SpA* (toliau – *Fonderie*) keletą leidimų įsteigti du privačius C tipo muitinės sandėlius ir perdirbti aliuminio luitus, kurie priklausė 7601 tarifinei pozicijai, į aliuminio atliekas, priklausančias 7602 tarifinei pozicijai (neapmokestinama), prižiūrint muitinei,
- minėti leidimai buvo suteikti pažeidus Bendrijos muitų taisykles, dėl to atitinkami muitai 1997–2002 m. nebuvo nustatyti ir surinkti ir todėl susidarė apie 46,6 mlrd. Italijos lyrų skola muitinei,
- to paties sektoriaus bendrovei pateikus skundą, 2002 m. gruodžio 4 d. kompetentingos muitinės institucijos atšaukė suteiktus leidimus ir nustatė Bendrijoms mokėtinas nuosavų išteklių sumas,
- atitinkamos įmonės ir kai kurie Italijos muitinės pareigūnai buvo pripažinti atsakingais už skolos muitinei atsiradimą ir neteisėtą leidimų išdavimą; jiems buvo iškeltos baudžiamosios bylos už „kontrabandą sunkinančiomis aplinkybėmis“ ir „valstybinių dokumentų padirbimą“.

- 15 2005 m. rugsėjo 30 d. Italijos valdžios institucijos pateikė Komisijai papildomos informacijos, iš kurios matyti, kad Bendrija iš viso negavo 22 730 818,35 EUR pajamų ir kad ši suma remiantis Reglamento Nr. 1150/2000 6 straipsnio 3 dalies b punktu 2003 m. kovo, birželio ir liepos mėn. buvo įrašyta į B sąskaitą.
- 16 Po Italijos ir Komisijos susirašinėjimo 2007 m. kovo 23 d. Komisija išsiuntė Italijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriame ši valstybė narė buvo raginama kuo greičiau pervesti 22 730 818,35 EUR sumą, atitinkančią nustatytus nuosavus išteklius, ir įrašyti ją Reglamento Nr. 1150/2000 6 straipsnio 3 dalies a punkte numatytos A sąskaitos mėnesio išrašo priede.
- 17 2007 m. gegužės 7 d. Italijos valdžios institucijos pateikė atsakymą, kuriame nesutiko su Komisijos požiūriu. Italijos valdžios institucijos teigė, kad šiuo atveju reikia kalbėti ne apie institucijų „klaidą“ ar „aplaidumą“, o apie žalingą tyčinio sukčiavimo, už kurį negali būti atsakinga valstybė, poveikį.
- 18 2007 m. spalio 23 d. Komisija išsiuntė Italijos Respublikai pagrįstą nuomonę, ragindama per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių ir pervesti Komisijai 22 730 818,35 EUR Bendrijų pajamų. 2007 m. gruodžio 24 d. Italijos valdžios institucijos atsakė į pagrįstą nuomonę ir pakartojo pastabas dėl Komisijos kaltinimų.
- 19 Esant šioms aplinkybėms Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

- ²⁰ 2008 m. gruodžio 3 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Vokietijos Federacinei Respublikai buvo leista įstoti į bylą palaikyti Italijos Respublikos reikalavimus.

Dėl ieškinio

Dėl kaltinimo, susijusio su Sprendimo 2000/597/EB 8 straipsnio ir Reglamento Nr. 1150/2000 2, 6, 10, 11 ir 17 straipsnių pažeidimu

Šalių argumentai

- ²¹ Komisija, konstatuodama, kad, Italijos muitinės institucijų nuomone, tiek neteisėtas leidimų išdavimas, tiek atitinkamų muitinės procedūrų veikimas yra nacionalinių pareigūnų organizuoto sukčiavimo pasekmė, teigia, jog Italijos valstybė negali neigti atsakomybės už jos vardu priimtų administracinių aktų sukeltas pasekmes. Taigi ne-laukdama baudžiamojo proceso, taip pat skolų susigrąžinimo procedūros baigties, Italijos valstybė privalo prisiimti atsakomybę dėl jos administracinių įstaigų veiksmų finansinių pasekmių. Todėl Italijos administracinės įstaigos atsakomybės už pažeidimą, padarytą dėl klaidos arba jos tarnautojų įvykdyto sukčiavimo, arba dėl tinkamos priežiūros nebuvimo, arba dėl nuolatinių pažeidimų, klausimas nėra pagrindinis.

- 22 Komisija nurodo, kad atsižvelgiant į Bendrijų nuosavų išteklių sistemą ir į lojalaus bendradarbiavimo principą valstybės narės negalima atleisti nuo atsakomybės už konkrečiai dėl jos administravimo organų veiksmų atsiradusią skolą muitinei. Iš to darytina išvada, kad šiuo atveju Bendrija neturi būti atsakinga už finansinę riziką, susijusią su skolų iš skolininkų susigrąžinimu *a posteriori*.
- 23 Italijos Respublika pastebi, kad šios bylos faktinės aplinkybės yra neabejotinai susijusios su nusižengimais, kuriems taikoma baudžiamoji teisė. Kadangi baudžiamoji atsakomybė yra subjektyvi, nagrinėjamos faktinės aplinkybės bet kuriuo atveju negali būti inkriminuojamos administracinei įstaigai, kurioje dirbo korumpuoti pareigūnai.
- 24 Italijos Respublika primena, kad pagal Reglamento Nr. 1150/2000 17 straipsnio 2 dalį valstybės narės neprivalo perduoti Komisijos dispozicijon sumų tuo atveju, jeigu dėl *force majeure* aplinkybių šios sumos nebuvo gautos. Anot šios valstybės narės, *force majeure* aplinkybės yra tada, kai nagrinėjamas subjektas padarė tai, ką paprastai galėjo padaryti, ir kai dėl ne nuo jo priklausančių priežasčių, susijusių su kitų asmenų tyčiniu sukčiavimu, jis negalėjo užkirsti kelio veiksams, už kuriuos kyla baudžiamoji atsakomybė. Neteisėti pareigūnų veiksmai yra veiksnys, niekaip nesusijęs su administracinės įstaigos veikla ir jai nustatyta pareiga prižiūrėti bei kontroliuoti. Todėl Italijos Respublikos negalima pripažinti objektyviai atsakinga už Bendrijų išteklių sumokėjimą, atsižvelgiant į tai, kad už šiuos veiksmus atsakingiems asmenims yra iškeltos baudžiamosios bylos bei pareikšti civiliniai ieškiniai, taip pat turint omenyje uolumą, parodytą kontroliuojant šiuos veiksmus ir baudžiant už juos.
- 25 Komisija dublike nurodo, kad nors *force majeure* iš tikrųjų yra nuo atsakomybės atleidžianti aplinkybė, taip yra todėl, kad ją nulemia išoriniai nuo subjekto, kuriame

buvo padaryta žala, nepriklausantys veiksniai, kurie jam daro neigiamą įtaką. Tačiau šioje byloje pareigūnų tyčiniai veiksmai buvo padaryti administracinėje įstaigoje, kuriai priskiriami aptariamų tarnautojų veiksmai. Todėl tai yra ne *force majeure* atvejis, o neteisėti nacionalinės valdžios institucijos veiksmai, už kuriuos tiesiogiai atsakinga Italijos Respublika.

26 Ši valstybė narė atsako, kad kai pareigūnas veikia neteisėtais interesais ir visiškai nepaisydamas savo institucijos funkcijų, jis veikia ne administracinės įstaigos, kurioje dirba, vardu. Jei būtų kitaip, už bet kokią valstybės pareigūno sukčiavimą būtų atsakinga administracinė įstaiga – šiuo atveju valstybės narės, su kuria, abstrakčiai kalbant, yra susijęs šių veiksmų autorius.

27 Įstojimo į bylą paaiškinime Vokietijos Federacinė Respublika teigia, kad Komisija pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaigoje negalėjo reikalauti nuosavų išteklių pervedimo, nes tuo metu nagrinėjamai valstybei inkriminuojamo įsipareigojimų neįvykdymo nebuvo.

28 Vokietijos Federacinė Respublika pirmiausia nurodo, kad Italijos valdžios institucijos teisėtai įrašė nagrinėjamus nuosavus išteklius į B sąskaitą, o ne į A sąskaitą, turint omenyje, jog tai yra nustatytos mokėtinos sumos, kurios dar nebuvo išieškotos, ir kad nebuvo pateikta jokia garantija. Be to, iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad nėra prievolės pervedti nustatytas sumas iš B sąskaitos į A sąskaitą.

²⁹ Vokietijos Federacinė Respublika taip pat primena, kad iš Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais 6 straipsnio 3 dalies b punkto ir 10 straipsnio 1 dalies antros įtraukos išplaukia principas, jog prievolė pervesti B sąskaitoje nurodytas sumas reiškia, kad kiekviena valstybė narė prieš tai šias sumas turi išieškoti.

³⁰ Nuo šio principo galima nukrypti tik išimtiniais atvejais, numatytais Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais 17 straipsnio 2–4 dalyse. Vokietijos Federacinė Respublika priduria, kad šiose Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais nuostatose yra numatytos sąlygos, kurioms esant valstybės narės atleidžiamos nuo prievolės pervesti Bendrijai į B sąskaitą įrašytus nuosavus išteklius, tarp jų sąlyga dėl sumų neatgautinumo. Anot Vokietijos vyriausybės, jei ši sąlyga nėra pakankama, t. y. jei sumos, kurias nacionalinės valdžios institucijos pripažino neatgautinomis, ir tikrųjų gali būti atgautos, valstybės narės privalo Komisijai pervesti nuosavus išteklius jų dar net neišieškojus.

³¹ Šiuo atveju nacionalinės valdžios institucijos nepripažino aptariamų sumų neatgautinomis ir juo labiau nepriskyrė jų neatgautinų sumų grupei. Tokiomis aplinkybėmis reikėjo palaukti, kol sueis Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais 17 straipsnio 2 dalies trečioje įtraukoje nustatytas penkerių metų terminas, kuris skaičiuojamas nuo išteklių įskaitymo į B sąskaitą dienos, tam, kad Komisija galėtų įpareigoti Italijos Respubliką sumokėti šiuos išteklius. Kadangi šis terminas iki 2008 m. liepos mėn. dar nebuvo suėjęs, iš to darytina išvada, kad pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje, būtent 2007 m. gruodžio mėn. pabaigoje, ši valstybė narė nebuvo pažeidusi įsipareigojimų.

32 Atsakydama Komisija pastebi, kad pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 40 straipsnio ketvirtą pastraipą ir jo Procedūros reglamento 93 straipsnio 4 dalį į bylą įstojusi šalis įstojimo į bylą paaiškinime negali pateikti pagrindų, kurie pakeičia arba iškreipia ieškinyje apibrėžtą ginčo dalyką. Todėl Vokietijos vyriausybės argumentai dėl Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais nepriimtini, nes visiškai nepatenka į šalių apibrėžtą teisinį pagrindą ir nėra svarbūs atsižvelgiant į Italijos valdžios institucijų pateiktas pastabas.

33 Bet kuriuo atveju šie argumentai yra nepagrįsti, nes, pirma, Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais 17 straipsnio 2–4 dalyse įtvirtinta speciali procedūra apskritai netinka, o antra, netaikytinas jame numatytas penkerių metų terminas. Komisijos nuomone, ši procedūra gali būti taikoma tik teisėtai į B sąskaitą įskaitytiems ištekliams, kurių negalima pervesti Bendrijoms dėl to, kad jų negalima atgauti. Tačiau šiuo atveju dėl Italijos valdžios institucijų klaidos aptariamų sumų buvo įskaitytos į B sąskaitą, nors jos turėjo būti įskaitytos į A sąskaitą – ir atitinkamai sumokėti muitai – importuojant prekes, kurioms šios institucijos neteisėtai išdavė leidimus.

Teisingumo Teismo vertinimas

34 Kaip matyti iš Sprendimo 2000/597 8 straipsnio 1 dalies, valstybės narės surenka šio sprendimo 2 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytus Sąjungos nuosavus išteklius ir privalo juos pervesti Komisijai.

- 35 Pagal Reglamento Nr. 1552/89 17 straipsnio 1 ir 2 dalis valstybės narės turi imtis visų reikiamų priemonių, užtikrinančių sumų, atitinkančių šio reglamento 2 straipsnyje nustatytas priklausančias mokėti sumas, perdavimą Komisijai. Valstybės narės atleidžiamos nuo šio įpareigojimo tik tuo atveju, jeigu dėl *force majeure* aplinkybių šios sumos nebuvo surinktos ar pasirodo, kad visiškai negalima jų išieškoti dėl priežasčių, kurios nepriklauso nuo valstybių narių valios (šiuo klausimu žr. 2005 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Daniją*, C-392/02, Rink. p. I-9811, 66 punktą).
- 36 Nagrinėjamu atveju neginčijama nei skola muitinei, nei nuosavų išteklių suma, kadangi šią sumą apskaiciavo Italijos valdžios institucijos.
- 37 Italijos Respublika tvirtina, kad nuosavi ištekliai nebuvo surinkti ne dėl nacionalinės valdžios institucijų klaidų administruojant, o dėl muitinės pareigūnų, kurie veikė kartu su kaltinamos bendrovės atsakingais asmenimis, sukčiavimo. Toks elgesys gali tik paneigti administracinės įstaigos ir žalą sukeliančių veiksmų priežastinį ryšį, kuris leistų pripažinti *force majeure* situaciją, kaip numatyta Reglamento Nr. 1150/2000 17 straipsnio 2 dalyje.
- 38 Šis argumentas nepriimtinas.
- 39 Visų pirma reikia pažymėti, kad už visus valstybės įstaigų veiksmus iš principo atsakinga valstybė. Įstaiga yra bet kuris asmuo arba subjektas, kuris turi tokį statusą pagal nagrinėjamos valstybės vidaus teisę. Aplinkybė, kad tokiu asmens arba subjekto, kuris kaip viešosios valdžios įgaliotas asmuo vykdo šiuos įgaliojimus, elgesiu pažeidžiamas

įstatymas, piktnaudžiaujama įgaliojimais ar nesilaikoma aukštesnių hierarchinių nurodymų, negali paneigti šios išvados.

- 40 Šiuo atveju iš Italijos muitinės Komisijai pateiktos 2003 m. vasario 18 d. vidaus audito ataskaitos matyti, kad atitinkamai 1997 m. vasario 27 d. ir balandžio 7 d. sprendimais kompetentingos muitinės institucijos suteikė *Fonderie* keletą leidimų įsteigti du privačius C tipo muitinės sandėlius ir perdirbti juose laikomus aliuminio luitus į aliuminio atliekas, dėl ko šios prekės nebuvo apmokestintos muitais, nors paprastai jos apmokestinamos atitinkamais muitais.
- 41 Iš minėtos ataskaitos taip pat matyti, kad dėl šių neteisėtų veiksmų Sąjungai mokėtinos nuosavų išteklių sumos nebuvo nustatytos, taip pat nebuvo sumokėtos už 1997–2002 metus.
- 42 Nustatyta, kad muitinės pareigūnai suteikė neteisėtus leidimus eidami savo pareigas.
- 43 Veiksmai, kuriuos pareigūnai atliko eidami savo pareigas, laikytini pačios administracinės įstaigos veiksmais.
- 44 Šiomis aplinkybėmis atrodo, kad už nacionalinės administracinės įstaigos neteisėtus veiksmus turi atsakyti Italijos Respublika.

- 45 Taip pat reikia išsiaiškinti, ar valstybė gali pagrįstai remtis *force majeure* aplinkybėmis pagal Reglamento Nr. 1150/2000 17 straipsnio 2 dalį tam, kad galėtų nevykdyti pareigos pervesti sumą, atitinkančią nustatytas priklausančias mokėti sumas.
- 46 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką *force majeure* sąvoka turi būti aiškinama kaip su asmeniu, kuris remiasi šia situacija, nesusijusi, neįprasta ir iš anksto neprognozuojama aplinkybė, kurios pasekmių nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių buvo imtasi (žr., be kita ko, 2006 m. vasario 5 d. Sprendimo *Denkavit België*, 145/85, Rink. p. 565, 11 punktą bei 2006 m. spalio 5 d. sprendimų *Komisija prieš Vokietiją*, C-105/02, Rink. p. I-9659, 89 punktą ir *Komisija prieš Belgiją*, C-377/03, Rink. p. I-9733, 95 punktą).
- 47 Viena iš sąvokos *force majeure* pagrindinių sudėtinių dalių yra įvykis, kuris nepriklauso nuo norinčio juo remtis asmens, t. y. aplinkybė, kuriai šis asmuo neturėjo įtakos.
- 48 Be to, kaip savo išvados 31 punkte pastebėjo generalinė advokatė, Italijos Respublika, siekdama atsikratyti atsakomybės, negali *force majeure* grįsti tuo, kad jos įprastomis priežiūros procedūromis padaryti pažeidimai nebuvo nustatyti ir kad apie juos nebuvo žinoma, kol konkuruojanti bendrovė nepadavė skundo. Kadangi muitų nesurinkimo priežastis šiuo atveju patenka į Italijos Respublikos atsakomybės sferą, konkrečios priemonės, kuriomis galbūt buvo galima užkirsti kelią neteisėtiems veiksams, šiuo atveju yra nesvarbios.
- 49 Ankstesniame punkte pateiktais samprotavimais parodoma, kad šioje byloje nagrinėjamų muitinės pareigūnų veiksmai negali būti laikomi nepriklausančiais nuo

administracinės įstaigos, kurioje jie dirbo. Be to, neįrodyta, kad minėtų veiksmų pasekmių, už kuriuos atsakinga laikoma Italijos Respublika, negalima buvo išvengti nepaisant atsargumo priemonių, kuriuos galėjo imtis ši valstybė narė. Todėl Italija negali remtis *force majeure* tam, kad galėtų nevykdyti pareigos pervesti Komisijai Sąjungos nuosavų išteklių sumas.

50 Galiausiai dėl Italijos Respublikos prievolės pervesti Komisijai sumą, atitinkančią nustatytas priklausančias mokėti sumas, primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką, jei dėl valstybės narės muitinės klaidos Sąjungos nuosavi ištekliai nebuvo surinkti, tokia klaida negalima ginčyti atitinkamos valstybės narės prievolės mokėti nustatytas mokėtinas sumas ir palūkanas (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Daniją* 63 punktą ir 2009 m. kovo 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-275/07, Rink. p. I-2005, 100 punktą).

51 Šiomis aplinkybėmis valstybė narė, kuri nenustato Bendrijų nuosavų išteklių ir neperveda atitinkamos sumos Komisijai, kai nėra viena iš Reglamento Nr. 1150/2000 17 straipsnio 2 dalies sąlygų nėra įvykdyta, neįvykdo įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę, būtent pagal Sprendimo 2000/597 2 ir 8 straipsnius (šiuo klausimu žr. 2007 m. spalio 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Daniją*, C-19/05, Rink. p. I-8597, 32 punktą).

52 Be to, dėl Vokietijos Federacinės Respublikos įstojimo į bylą palaikyti Italijos Respublikos reikalavimus reikia pateikti keletą pastabų.

- 53 Pagal Teisingumo Teismo statuto 40 straipsnio ketvirtą pastraipą prašyme įstoti į bylą nurodomi paaiškinimai gali būti pateikiami tik vienos iš šalių reikalavimams paremti.
- 54 Be to, pagal Procedūros reglamento 93 straipsnio 5 dalį įstojimo į bylą paaiškiniame nurodomi pagrindai ir argumentai, kuriais remiasi įstojusi į bylą šalis.
- 55 Prašydama, kaip ir Italijos Respublika, atmesti Komisijos ieškinį Vokietijos Federacinė Respublika įstojimo į bylą paaiškiniame nurodo papildomą gynybos pagrindą, palyginti su pagrindais, kuriais kaltinama valstybė narė grindžia savo argumentus. Todėl taip pasielgusi Vokietijos Federacinė Respublika nepažeidė minėtų Teisingumo Teismo statuto ir Procedūros reglamento nuostatų (šiuo klausimu žr. 1961 m. vasario 23 d. Sprendimą *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Haute Autorité*, 30/59, Rink. p. 1 ir 2004 m. liepos 15 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-501/00, Rink. p. I-6717, 131–157 punktus).
- 56 Teisingumo Teismas taip pat turi išnagrinėti Vokietijos Federacinės Respublikos įstojimo į bylą paaiškinimą.
- 57 Vokietijos Federacinės Respublikos nurodytas argumentas, paneigiantis išipareigojimų neįvykdymą, kuriuo kaltinama Italijos Respublika, per pagrįstoje nuomonėje nustatytą terminą grindžiamas prielaida, kad Reglamentu Nr. 2028/2004 padaryti Reglamento Nr. 1150/2000 pakeitimai, būtent jo 17 straipsnio 2 dalies, šiuo atveju yra taikytini.
- 58 Vokietijos Federacinė Respublika teigia: kadangi Italijos valdžios institucijos nepripažino aptariamų sumų kaip neatgautinų ir juo labiau nelaikė jų neatgautinomis, reikėjo palaukti, kol sueis Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais 17 straipsnio 2 dalyje nustatytas penkerių metų terminas, pradedamas skaičiuoti nuo nustatytų mokėtinų

sumų įskaitymo į B sąskaitą dienos, t. y. nuo 2003 m. kovo, birželio ir liepos mėn., tam, kad Komisija galėtų reikalauti Italijos vyriausybės sumokėti šias sumas. Kadangi toks terminas nesuėjo iki 2008 m. liepos mėn., Italijos Respublika, atrodo, nepažeidė įsipareigojimų pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje, būtent 2007 m. gruodžio mėn. pabaigoje.

59 Šiuo klausimu primintina, kad šia procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo siekiama konstatuoti, jog atsisakiusi pervedti Komisijai Sąjungos nuosavus išteklius už 1997–2002 metais importuotas prekes, kuriuos atitinkančias mokėtinas sumas ši valstybė narė įskaitė į B sąskaitą 2003 m. kovo, birželio ir liepos mėn., nors Reglamentas Nr. 2028/2004 įsigaliojo tik 2004 m. lapkričio 28 d., Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę.

60 Remiantis nusistovėjusia teismo praktika procesinės normos paprastai yra taikomos visiems jų įsigaliojimo metu nagrinėjamiems teisiniams ginčams, skirtingai nei materialinės teisės normos, kurios paprastai netaikomos aplinkybėms, kilusioms iki jų įsigaliojimo (žr., be kita ko, 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Meridionale Industria Salumi ir kt.*, 212/80–217/80, Rink. p. 2735, 9 punktą bei 2004 m. liepos 1 d. Sprendimo *Tsapalos ir Diamantakis*, C-361/02 ir C-362/02, Rink. p. I-6405, 19 punktą).

61 Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais 17 straipsnio 2 dalimi nustatoma nauja procedūra, leidžianti valstybių narių administracinėms institucijoms arba pripažinti, kad tam tikros nustatytos gautinos sumos yra neatgautinos, arba laikyti, kad nustatytos gautinos sumos yra neatgautinos vėliausiai praėjus penkerių metų laikotarpiui nuo dienos, kai suma buvo nustatyta. Šios sumos galutinai pašalinamos iš B sąskaitos

ir, nesant Komisijos prieštaravimo dėl valstybių narių nurodytų *force majeure* priežasčių arba kitų priežasčių, kurių negalima joms priskirti, valstybės narės atleidžiamos nuo prievolės pervesti minėtas sumas šiai institucijai.

- ⁶² Keisdamas Reglamento Nr. 1150/2000 17 straipsnio 2 dalį Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo sukurti naują procedūros mechanizmą ir pašalinti buvusios dvejybinės apskaitos tvarkos trūkumus numatydamas, kad tam tikros nustatytos mokėtinų sumos, kurių negalima išieškoti, pašalinamos iš B sąskaitos ir kad valstybės narės neprivalo jų pervesti Komisijai.

- ⁶³ Tas tikslas numatytas Reglamento Nr. 2028/2004 6 konstatuojamojoje dalyje, pagal kurią „dvejybinės apskaitos sistema buvo įdiegta 1989 m. siekiant atskirti išieškotas (sumokėtas) ir mokėtinas sumas. Šia sistema tik iš dalies pasiekti tikslai, susiję su sumų išskyrimo iš [B] sąskaitos mechanizmu. Europos Audito Rūmų ir Komisijos atliekami patikrinimai pažymėjo pasikartojančias anomalijas, kylančias vedant [B] sąskaitą ir kliudančias joje atspindėti tikrąją su grąžinimu susijusią situaciją. Iš [B] sąskaitos turi būti pašalintos sumos, kurių grąžinimas atitinkamo laikotarpio pabaigoje neįtikimas ir kurias palikus sąskaitoje balansas būna netikslus“.

- ⁶⁴ Iš šio sprendimo 60 punkte minėtos teismo praktikos matyti, kad nagrinėjamoje byloje turi būti taikomos procesinės normos.

- 65 Vis dėlto iš karto reikia pastebėti, jog tam, kad valstybės narės būtų atleistos nuo prievolės pervesti Komisijai sumas, atitinkančias nustatytas mokėtinas sumas, reikia ne tik, kad būtų įvykdytos Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais 17 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos, bet taip pat, kad minėtos mokėtinės sumos būtų nuolat įrašomos į B sąskaitą.
- 66 Iš tikrųjų Reglamento Nr. 1150/2000 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad kiekviena valstybė narė Ižde arba kiekvienos valstybės narės paskirtoje įstaigoje turi atidaryti minėtų išteklių sąskaitas. To paties straipsnio 6 straipsnio 3 dalies a ir b punktuose nustatyta, kad valstybės narės privalo įskaityti į A sąskaitą pagal šio reglamento 2 straipsnį nustatytas mokėtinas sumas ne vėliau kaip pirmąją darbo dieną po devynioliktos antrojo mėnesio, einančio po mėnesio, per kurį buvo nustatyta nuosavų lėšų suma, dienos, nepažeidžiant galimybės per tą patį terminą įskaityti į B sąskaitą nustatytas sumas, kurios „dar nebuvo išieškotos“ ir dėl kurių „nebuvo pateikta jokia garantija“, bei nustatytas mokėtinas sumas, „už kurias buvo pateikta garantija, kurios buvo užginčytos ir kurios, išsprendus kilusius ginčus, gali būti pakeistos“ (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 74 punktą).
- 67 Reglamentuojant nuosavų išteklių perdavimą Reglamento Nr. 1150/2000 9 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad minėto reglamento 10 straipsnyje nustatyta tvarka kiekviena valstybė narė nuosavus išteklius sumoka į Komisijos vardu atidarytą sąskaitą. Pagal šios nuostatos 1 dalį išskaičius surinkimo išlaidas nuosavi ištekliai įtraukiami į Bendrijų biudžetą ne vėliau kaip pirmąją darbo dieną po devynioliktos antrojo mėnesio, einančio po mėnesio, per kurį pagal to paties reglamento 2 straipsnį buvo nustatyta priklausanti mokėti suma, dienos, išskyrus pagal šio reglamento 6 straipsnio 3 dalies b punktą į B sąskaitą įskaitytas sumas, kurios turi būti įskaitytos ne vėliau kaip pirmąją darbo dieną po devynioliktos antrojo mėnesio, einančio po mėnesio, per kurį buvo „išieškotos priklausančios mokėti sumos“, dienos (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 75 punktą).

- 68 Nuosavų išteklių įskaitymas į B sąskaitą yra ypatinga situacija, kuriai būdinga tai, kad valstybė narė gali arba nustačius mokėtinas sumas nepervesti jų Komisijai dėl to, kad jos dar neišieškotos, kaip numatyta Reglamento Nr. 1150/2000 6 straipsnio 3 dalies b punkte, arba būti atleista nuo šios prievolės, jei minėtų sumų negalima atgauti dėl *force majeure* arba kitų priežasčių, kurių negalima joms priskirti, kaip įtvirtinta šio reglamento 17 straipsnio 2 dalyje.
- 69 Esant šioms aplinkybėms, norint pasinaudoti tokia ypatinga situacija, reikia, kad valstybių narių atliekamas nustatytų mokėtinų sumų įskaitymas į B sąskaitą vyktų pagal Sąjungos teisę.
- 70 Šiuo atveju Sąjungos nuosavų išteklių sumos, atsiradusios iš mokesčių *Fonderie* 1997–2002 metais importuotoms prekėms, nebuvo nustatytos ir surinktos dėl Italijos muitinės pareigūnų veiksmų, už kuriuos atsakomybė tenka, kaip Teisingumo Teismas nustatė šio sprendimo 44 punkte, Italijos Respublikai.
- 71 Jei minėti veiksmai atitiktų nustatytus įpareigojimus, be kita ko, Reglamento Nr. 1150/2000 2 straipsnio 1 ir 2 dalyje ir 6 straipsnio 3 dalies a punkte, mokėtinos nuosavų išteklių sumos būtų nustatytos atlikus importo operacijas ir atitinkamai jų neapmokestinus, todėl jos turėjo būti įskaitytos į A sąskaitą ne vėliau kaip pirmąją darbo dieną po devynioliktos antrojo mėnesio, einančio po mėnesio, per kurį buvo nustatyta nuosavų išteklių suma, dienos.
- 72 Iš to darytina išvada, kaip pažymėjo generalinė advokate savo išvados 77 punkte, kad Italijos Respublika, pirma, per 1997–2002 m. laikotarpį privalėjo būti tokioje

situacijoje, kurioje ji būtų nustačiusi mokėtinas sumas ir įskaičiusi jas į A sąskaitą. Antra, ši valstybė narė negali remtis tuo, kad įskaitymo į B sąskaitą sąlygos įvykdytos, nes nenustačiusi mokėtinų sumų ji pati sukūrė sąlygas, nurodytas Reglamento Nr. 1150/2000 6 straipsnio 3 dalies b punkte.

- 73 Kadangi Italijos valdžios institucijos neteisėtai įskaitė mokėtinas nuosavų išteklių sumas į B sąskaitą, joms neturi būti taikomos Reglamento Nr. 1150/2000 su pakeitimais 17 straipsnio 2 dalies nuostatos.
- 74 Todėl papildomas Vokietijos Federacinės Respublikos gynybos pagrindas atmestinas.

Dėl kaltinimo, susijusio su EB 10 straipsnio pažeidimu

- 75 Dėl EB 10 straipsnio, kuriuo taip pat rėmėsi Komisija, pakanka pažymėti, kad nereikia pripažinti šio straipsnio nuostatose numatytų bendrų įsipareigojimų neįvykdymo, kuris skirtųsi nuo pirma pripažintų konkretesnių Italijos Respublikos įsipareigojimų pagal Sprendimo 2000/597 8 straipsnį ir Reglamento Nr. 1150/2000 2, 6, 10 ir 17 straipsnius neįvykdymo (šiuo klausimu žr. minėto 2007 m. spalio 18 d. Sprendimo Komisija prieš Daniją 36 punktą).

- ⁷⁶ Atsižvelgiant į visą tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad atsisakiusi Komisijai pervesti nuosavus išteklius, t. y. skolą muitinei, susidariusią po to, kai Baryje įsteigta *Direzione compartimentale delle dogane per le Regioni Puglia e Basilicata* 1997 m. vasario 27 d. išdavė neteisėtus leidimus steigti ir valdyti Tarante C tipo muitinės sandėlius, po kurių taip pat buvo išduoti perdirbimo, prižiūrint muitinei, ir laikinojo įvežimo perdirbti procedūrų leidimai, iki jų atšaukimo 2002 m. gruodžio 4 d., Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sprendimo Nr. 2000/597 8 straipsnį ir Reglamento Nr. 1150/2000 2, 6, 10, 11 ir 17 straipsnius.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁷⁷ Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį kiekviena pralaimėjusi šalis padengia bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Italijos Respublika pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti. Vadovaujantis to paties straipsnio 4 dalimi Vokietijos Federacinė Respublika pati padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Atsisakiusi Komisijai pervesti nuosavus išteklius, t. y. skolą muitinei, susidariusią po to, kai Baryje įsteigta *Direzione compartimentale delle dogane per le Regioni Puglia e Basilicata* (Apulijos ir Bazilikatos regionų vyriausioji muitinės tarnyba) 1997 m. vasario 27 d. išdavė neteisėtus leidimus steigti ir valdyti Tarante C tipo muitinės sandėlius, po kurių taip pat buvo išduoti perdirbimo, prižiūrint muitinei, ir laikinojo įvežimo perdirbti procedūrų

leidimai, iki jų atšaukimo 2002 m. gruodžio 4 d., Italijos Respublika neįvykdė išipareigojimų pagal 2000 m. rugsėjo 29 d. Tarybos sprendimo 2000/597/EB, Euratomas dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos 8 straipsnį ir 2000 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000, įgyvendinančio Sprendimą 94/728/EB, Euratomas dėl Bendrijų nuosavų išteklių sistemos, 2, 6, 10, 11 ir 17 straipsnius.

2. Italijos Respublika padengia bylinėjimosi išlaidas.

3. Vokietijos Federacinė Respublika padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.